

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA CURĂRARU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 34322/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

9 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

09/01/2008

Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Curăraru c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELÄ, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 18 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 34322/02) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în temeiul articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către doi cetățeni ai Republicii Moldova, dl Vasile Curăraru („primul reclamant”) și dna Ludmila Curăraru („al doilea reclamant”), la 11 septembrie 2002.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamanții au pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești executorii din 23 aprilie 1999 pronunțată în favoarea lor, a fost încălcat dreptul lor ca o instanță să hotărască într-un termen rezonabil asupra drepturilor lor cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul lor la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Ei au mai pretins că procedurile judiciare cu privire la concedierea lor nu au fost echitabile.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 23 iunie 2006, Președintele acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamanții s-au născut în anul 1936 și, respectiv, 1940 și locuiesc în Chișinău.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

1. Litigiul cu privire la dreptul la spațiul locativ

7. La 27 ianuarie 1994, odaia în care locuiau reclamanții a fost declarată nelocuibilă. Raportul emis de Centrul Epidemiologic al Ministerului Sănătății la 5 decembrie 1996 a confirmat că apa s-a scurs în odaie prin acoperișul avariat și a cauzat mucegai. Acesta a cerut autorităților locale să reacționeze corespunzător la această situație.

8. În anul 1999, reclamanții au intentat proceduri judiciare. La 23 aprilie 1999, Judecătoria sectorului Centru a pronunțat o hotărâre în favoarea reclamanților („hotărârea din anul 1999”), obligând Primăria municipiului Chișinău să le aloce „spațiu locativ conform numărului de membri ai familiei”. Hotărârea judecătorească nu a fost contestată și a devenit irevocabilă 15 zile mai târziu.

9. La 11 mai 1999, reclamanții au prezentat executorului judecătoresc titlul executoriu, care însă nu l-a executat. Primăria a răspuns la toate cererile executorului și reclamanților, reiterând că nu poate să execute hotărârea din cauza lipsei apartamentelor libere. Ea a fost amendată de câteva ori (echivalentul sumei de 120 euro (EUR), însă nu este clar dacă amenzile au fost plătite), însă hotărârea nu a fost executată.

10. În anul 2002, Departamentul de executare a deciziilor judiciare („Departamentul”) a solicitat instanței judecătorești să remită titlul executoriu reclamanților fără a fi executat. La 28 septembrie 2002, Judecătoria sectorului Centru a admis această cerere. La 28 septembrie 2004, Curtea de Apel a casat această hotărâre, pe motiv că reclamanții nu au fost informați despre ea. Cererea executorului judecătoresc a fost remisă spre o nouă examinare și, la 22 decembrie 2004, aceasta a fost respinsă de către Judecătoria Centru ca nefondată. Această hotărâre a fost menținută de către Curtea de Apel Chișinău la 16 martie 2005.

11. În anul 2003, reclamanții au solicitat instanței judecătorești să stabilească un termen limită pentru executarea hotărârii judecătorești din anul 1999. La 16 iulie 2003, Judecătoria Centru a stabilit un termen de două luni, însă executarea nu a avut loc.

12. În anul 2003, reclamanții au mai solicitat instanței de judecată să schimbe modul de executare a hotărârii judecătorești din anul 1999, obligând Primăria Chișinău să le plătească prețul pentru un apartament cu

două odăi sau să înregistreze dreptul lor de proprietate asupra unui astfel de apartament în unul din blocurile nou construite care aparțin statului și să le compenseze prejudiciul cauzat prin neexecutare. La 28 noiembrie 2003, Judecătoria Centru a respins această cerere, motivând că astfel de cereri pot fi examinate doar în cadrul unor proceduri separate. La 17 mai 2004, Curtea de Apel Chișinău a respins recursul reclamanților.

13. Reclamanții au intentat proceduri judiciare separate, solicitând compensarea prejudiciului cauzat prin neexecutare și înregistrarea în registrul bunurilor imobile a dreptului lor asupra unui apartament cu două odăi. Prin două hotărâri din 16 decembrie 2004, Judecătoria Centru a respins ambele cereri ca nefondate. Aceste hotărâri au fost menținute de către Curtea de Apel Chișinău la 26 aprilie 2005. Ambele instanțe judecătorești au scutit reclamanții de plata taxelor de stat, din cauza situației lor financiare precare. Reclamanții au depus un recurs, solicitând să fie scutiți de plata taxei de stat pentru recursul depus din cauza situației lor financiare precare. Ei au mai susținut că au plătit partea cea mai mare din prețul apartamentului (9,550 ruble sovietice) la începutul anilor 1990.

14. Printr-o scrisoare din 11 mai 2005, Curtea Supremă de Justiție a informat reclamanții că recursul lor nu putea fi examinat, deoarece era scris de mână și deoarece taxa de stat nu a fost plătită. Instanța de judecată a informat reclamanții că scutirea lor de plata taxei de stat, pe motiv că situația lor financiară era precară, nu era posibilă. Reclamanții nu au plătit și cererea lor a fost respinsă pe motiv de neplată a taxei de stat.

15. La 11 octombrie 2005, Primăria Chișinău a acordat apartamente cu două odăi lui I.F., R.M., S.I., și V.N., care erau în drept să primească spațiu locativ în baza încheierilor instanței judecătorești din 3 aprilie 2000, 30 iunie 2003 și, respectiv, 29 septembrie 2004 (două din persoanele susmenționate au primit încheierile judecătorești în aceeași zi). Reclamanții au depus o cerere privind acordarea unui spațiu locativ în mod prioritar, având în vedere că hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea lor a fost adoptată în anul 1999, însă aceasta nu a fost examinată. Reclamanții au contestat în instanța judecătorească neexaminarea cererii lor.

16. La 24 noiembrie 2005, Curtea de Apel a casat decizia primăriei și a dispus reexaminarea demersului reclamanților și repartizarea către aceștia a unui apartament cu două odăi.

17. La 22 februarie 2006, Curtea Supremă de Justiție a casat această hotărâre și a dispus reexaminarea cauzei, pe motiv că primăria nu a fost prezentă la ședința în care a fost pronunțată decizia Curții de Apel. La 12 mai 2006, Curtea de Apel Chișinău a respins pretențiile reclamanților. La 12 iulie 2006, Curtea Supremă de Justiție a menținut această hotărâre, constatând că persoanele la care s-au referit reclamanții au primit apartamente care depășeau mărimea apartamentului la care aveau dreptul reclamanții. Prin urmare, aceste apartamente nu puteau fi repartizate reclamanților. Această hotărâre este irevocabilă.

18. În cadrul unor proceduri paralele, la 1 septembrie 2005, Departamentul a decis să interzică distribuirea apartamentelor în blocurile locative construite de către primărie și unele companii private, până la executarea câtorva hotărâri judecătorești, inclusiv a hotărârii judecătorești executorii pronunțată în favoarea reclamanților. La 18 octombrie 2005, Judecătoria Centru a casat în parte această încheiere. La 15 decembrie 2005, Curtea de Apel Chișinău a casat decizia Departamentului din 1 septembrie 2005. Primul reclamant a solicitat redeschiderea procedurilor, însă, la 30 martie 2006, Curtea de Apel Chișinău a respins această cerere ca nefondată. Această încheiere a fost menținută de Curtea Supremă de Justiție la 28 iunie 2006.

19. Potrivit unui document emis la 11 ianuarie 2007 de către Biroul Național de Statistică, mai mult de o mie de apartamente noi erau disponibile în municipiul Chișinău în fiecare an în perioada anilor 1999-2006. Documentul nu specifica proporția din cifra de mai sus a apartamentelor care aparțineau statului.

20. Hotărârea din 23 aprilie 1999 nu a fost executată nici până în prezent.

2. Litigiul cu privire la concedierea reclamanților

21. În două acțiuni separate, reclamanții s-au plâns de concedierea lor ilegală.

22. Pretenția primului reclamant a fost inițial respinsă prin hotărârea Judecătoriei sectorului Centru din 12 noiembrie 1998, însă a fost admisă în recurs de către Curtea de Apel la 17 iunie 1999. Procurorul General a depus recurs în anulare la ultima hotărâre. La 10 septembrie 1999, Curtea Supremă de Justiție a admis acest recurs și a casat decizia Curții de Apel, menținând hotărârea din 12 noiembrie 1998.

23. Pretenția celui de-al doilea reclamant, depusă în ianuarie 2001, a fost admisă la 11 iunie 2002. Printr-o scrisoare din 9 martie 2004, el s-a plâns de durata excesivă a acestor proceduri.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

24. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)).

ÎN DREPT

25. Reclamanții au pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor, au fost încălcate drepturile lor garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr.

1 la Convenție. De asemenea, ei s-au plâns de mai multe violări ale articolului 6 § 1 în cadrul procedurilor cu privire la concedierea lor.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. ADMISIBILITATEA

Obiecția preliminară a Guvernului

26. Guvernul a pretins că pretențiile reclamantilor privind concedierea lor din funcțiile deținute (a se vedea paragrafele 21-23 de mai sus) nu au fost depuse la Curte în termenul de șase luni de la data adoptării hotărârii judecătorești irevocabile în fiecare caz. El a solicitat Curții să respingă aceste pretenții, ca fiind depuse cu omiterea termenului.

27. Reclamantii nu au comentat.

28. Curtea reiterează că, în conformitate cu articolul 35 § 1 al Convenției, ea nu poate fi sesizată decât într-un termen de șase luni, începând cu data deciziei interne definitive (a se vedea, spre exemplu, *Meriakri v. Moldova* (dec.), nr. 53487/99, 6 mai 2003). Ea notează că primul set de proceduri s-a finalizat la 10 septembrie 1999, în timp ce această cerere a fost depusă la 11 septembrie 2002. Deși al doilea set de proceduri s-a finalizat la 11 iunie 2002, reclamantii s-au plâns Curții de durata excesivă de examinare a acestora abia la 9 martie 2004.

29. Rezultă că pretențiile referitoare la aceste două proceduri au fost depuse cu omiterea termenului și urmează a fi respinse în conformitate cu articolul 35 §§ 1 și 4 al Convenției.

30. Curtea consideră că pretențiile reclamantilor formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, privind neexecutarea hotărârii judecătorești executorii din 23 aprilie 1999, ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât

determinarea lor să depindă de o examinare a fondului, și că niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

31. Reclamanții au pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor a încălcat drepturile lor garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

32. Guvernul a susținut că Primăria Chișinău s-a confruntat cu o situație dificilă, din cauza nealocării în anii 1997-2002 a resurselor în bugetul de stat pentru construcția de noi apartamente. El a promis că hotărârea pronunțată în favoarea reclamanților va fi executată în cel mai scurt timp.

33. Curtea a constatat deja, în cauze similare acestei cauze, unde apartamentele care aparțin statului au fost acordate persoanelor în bază de „închiriere”, că o „pretenție” – chiar dacă vizează un anumit beneficiu social – poate constitui un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, dacă ea este suficient de certă pentru a fi executorie” (a se vedea *Shpakovskiy v. Russia*, nr. 41307/02, § 33, 7 iulie 2005; *Malinovskiy v. Russia*, nr. 41302/02, §§ 43 și 44, ECHR 2005-... (extracts) și *Lozan and Others v. Moldova*, nr. 20567/02, § 39, 10 octombrie 2006).

34. O autoritate de stat nu poate invoca lipsa fondurilor sau a spațiului locativ alternativ ca scuză pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești. Firește, o întârziere în executarea unei hotărâri ar putea fi justificată de circumstanțe speciale. Totuși, întârzierea nu poate fi astfel încât să prejudicieze esența dreptului protejat de articolul 6 § 1 al Convenției (a se vedea *Immobiliare Saffi v. Italy* [GC], nr. 22774/93, § 74, ECHR 1999-V; și *Prodan*, citată mai sus, § 53). Prin urmare, argumentul Guvernului, potrivit căruia Primăria Chișinău nu a găsit resurse pentru executarea hotărârii judecătorești timp de peste opt ani, urmează a fi respins.

35. Curtea a constatat violări ale articolului 6 § 1 al Convenției și ale articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în numeroase cauze care vizau întârzieri în executarea hotărârilor judecătorești executorii (a se vedea, printre altele, *Prodan*, citată mai sus, și *Lupacescu and Others v. Moldova*, nr. 3417/02, 5994/02, 28365/02, 5742/03, 8693/03, 31976/03, 13681/03, și 32759/03, 21 martie 2006).

36. Prin urmare, din motivele expuse în acele cauze, Curtea constată că întârzierea în executarea hotărârii judecătorești din 23 aprilie 1999 a constituit o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 14 AL CONVENȚIEI COMBINAT CU ARTICOLUL 6 AL CONVENȚIEI ȘI ARTICOLUL 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

33. Reclamanții au mai pretins că au fost discriminați în privința executării hotărârii judecătorești executorii pronunțate în favoarea lor. Ei s-au referit la repartizarea apartamentelor persoanelor care au obținut hotărâri judecătorești executorii după ce hotărârea lor a devenit executorie (a se vedea paragrafele 15-19 de mai sus).

34. Curtea constată că nimic din materialele cauzei nu indică asupra faptului că reclamanții au fost victime ale unui tratament discriminatoriu la repartizarea apartamentelor (a se vedea paragraful 17 de mai sus).

39. Prin urmare, Curtea consideră că această pretenție este vădit nefondată, în sensul articolului 35 § 3 al Convenției, și urmează a fi respinsă în temeiul articolului 35 § 4 al Convenției.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

40. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

41. Reclamanții au pretins 298,530 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a EUR 17,863 în perioada relevantă), EUR 165,000 și 490,000 dolari americani (USD) cu titlu de prejudiciu moral și material. Această sumă includea salariul neplătit primului reclamant ca urmare a concedierii acestuia, prețul unui apartament cu două odăi în Chișinău și cheltuielile pentru repararea acestuia, compensarea prejudiciului adus sănătății reclamanților, precum și prejudiciul moral pentru cei opt ani de trai într-o odaie nelocuibilă și supraaglomerată în pofida unei hotărâri judecătorești definitive pronunțată în favoarea lor prin care li s-a acordat dreptul la un apartament cu două odăi.

42. Guvernul a susținut că aceste pretenții erau cu mult exagerate și că reclamanții nu au prezentat probe ale unei legături cauzale dintre violările constatate și prejudiciul cauzat. El a accentuat că instanța de judecată nu a acordat reclamanților dreptul de proprietate asupra apartamentului, ci doar dreptul de folosință. Prin urmare, ei nu puteau pretinde prețul unui apartament în procedurile în fața Curții.

1. Prejudiciul material

43. Curtea face referire la constatările sale, potrivit cărora pretențiile reclamanților privind concedierea lor din funcțiile deținute sunt inadmisibile (a se vedea paragraful 29 de mai sus). Prin urmare, nicio pretenție privind plata salariului sau altor compensații nu poate fi acordată cu acest titlu.

44. De asemenea, Curtea reiterează că, prin hotărârea judecătorească executorie pronunțată în favoarea reclamanților, lor nu li s-a acordat apartamentul în proprietate, ci doar dreptul de a folosi spațiul locativ de stat (a se vedea paragraful 8 de mai sus). Prin urmare, ei nu pot pretinde prețul unui apartament și alte cheltuieli aferente, ci doar acordarea unui spațiu locativ (a se vedea *Lozan and Others v. Moldova*, citată mai sus, § 43).

45. În lipsa unor probe concrete privind prejudiciul cauzat reclamanților ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea lor, Curtea nu acordă nimic cu titlu de prejudiciu material.

2. Prejudiciul moral

46. Totuși, Curtea consideră că hotărârea din 23 aprilie 1999 trebuie executată fără alte întârzieri.

47. Curtea mai consideră că reclamanților trebuia să le fi fost cauzat un considerabil stres și frustrare ca urmare a neexecutării hotărârii, în mod special ținând cont de condițiile care erau incontestabil periculoase și în care ei au fost nevoiți să locuiască timp de peste opt ani. Totuși, suma pretinsă este excesivă. Hotărând în mod echitabil și luând în considerație circumstanțele excepționale ale acestei cauze, Curtea acordă reclamanților EUR 4,000 cu titlu de prejudiciu moral (a se vedea *Malinovskiy*, citată mai sus, § 52).

B. Costuri și cheltuieli

48. Reclamanții au pretins EUR 70 pentru compensarea cheltuielilor lor legate de procedurile în fața Curții. Ei au prezentat chitanțe pentru serviciile de traducere și cheltuielile poștale.

49. Guvernul nu a comentat.

50. Ținând cont de documentele din dosar, Curtea admite această pretenție în întregime.

C. Dobânda de întârziere

51. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibile pretențiile formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție cu privire la neexecutarea hotărârii judecătorești din 23 aprilie 1999, iar restul cererii inadmisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești din 23 aprilie 1999;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ca urmare a aceleiași neexecutări;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamanților, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 4,000 (patru mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 70 (șaptezeci euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamanților cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 9 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte